

Klagebreve 1719—1720 fra Styrmand Friderich Helt i Fangenskab hos algierske Sørøvere.

Ved **Erh. Qvistgaard.**

Efterfølgende Breve, der findes ved københavnske Skifter af 26. Apr. 1740 i Landsarkivet, og som vist er ret enestaaende i sin Art, giver en sørgelig Skildring af de ulykkelige Forhold, hvorunder Kristne, der var falden i Hænderne paa de berygtede algierske Sørøvere, henlevede deres Liv i Slaveriet.

Frid. Helt, der var Søn af Korporal Helt og Hstr. Marie Wahren, havde 3 Søkende: Peter Diderich H., Sofie Dorteaa H., 1° g. m. Cornet F u s m a n n og 2° g. m. Grenader v. S c h l e u s, og Marg. Sofie H. g. m. A n t o n T h i e d e, alle i København.

I Aaret 1719 blev han som Styrmand paa et Hamborger Skib taget til Fange af algierske Sørøvere og levede til sin Død som Slave under meget ulykkelige Forhold. I Aaret 1734 blev han efter Beretning af nogle Medslaver indlagt som syg paa de kristne Slavers Hospital, hvor han døde. Han blev begravet paa de kristne Slavers Kirkegaard, og over hans Grav blev der lagt en Sten med Indskrift: F r i d. H e l t; alt efter Vidners Forklaring i Skifteretten. Han bad ogsaa nogle Medslaver om, at de, naar nogen Norsk eller Dansk blev opbragt, da vilde meddele dem hans Død.

I Aaret 1726 arvede han efter en Moster A n n a M a r g. W a h r e n, sal. C l a u s D i d e r i c h s e n s en Sum Penge, men da man, mærkelig nok, ikke vidste, hvor han var, skønt Brevene fra ham senere fandtes i hendes Dødsbo og nu fremlagdes i Skifteretten, henstod hans Arv urørt i mange Aar.

I Aaret 1740 blev Skifteretten sat for at træffe Afgørelse om Delingen af hans Arv, der i Aarenes Løb var voxet til 3,643 Rdl., mellem hans Søkende. Trods Fremlæggelsen af disse hans Breve med, som det synes forgæves, Bøn om Hjælp og trods edelig Erklæring fra et Par danske Matroser, der havde været i samme Fangenskab fra 1733—35, om at de havde truffet ham derovre, og at han var identisk med en Slave, der kaldte sig W i l l i a m S t y t t l y og udgav sig for Engelskmand, og at han hverken var gift eller havde stiftet Familie derovre og endelig, at han efter Beretning af et Par andre Slaver derovre var død og begravet 1734, erklærede Skifteretten de udstedte Tingsvidner for utilstrækkelige til Bevisliggørelse af hans Død m. m., og denne Afgørelse stadfæstedes ved Raadstuedom. — Denne Afgørelse kuldkaستes imidlertid af Højesteret ved Dom af 29. Jan. 1742 samtidig med, at Retten udtalte sin Beklagelse over, at der ikke gennem Skifteretten var tilgaaet ham Meddelelse om den ham tilfaldne Arv, og Magistraten beordredes til at lade afholde Skifte efter Afdøde. — Sagen sluttetes d. 6. Febr. 1743.

I.

A Mons. Mons. Anthoni Thiede present à København.

Højtærede Hjerte — meget elskte Fr. Fætterske Anna Marg. Wahren som og Susanne Wahren og min højt ærede Hr. Svoger Anthon Thiede samt alle andre gode Venner og Bekendte!

Jeg arme og elendige Slave falder underdanigst til Eders Fødder, bedende for Jesu Christi dyre Fortjenesters Skyld, at de dog vilde forbarme sig over mig elendige Slave, som her udi Algier er taget og opbragt med et Hamborger Skib d. 15. Juli 1719, thi Gud ved, hvad jeg hos disse Tørker og Barbarer maa udstaa. Thi jeg er for det første omgørtet og med en Føed fesselt med en stor Jærnkæde af 40 til 50 Pd., derudi maa jeg sove, gaa, staa og arbejde fra om Morgenen til om Aftenen og haver intet mere at æde end et lille Skillingsbrød hos os og een Drikkevand dertil, der maa jeg den ganske Dag komme ud med, og Sten maa jeg og hele Dagen slæbe med min Jærnkæde, saa jeg umuligt længe kan holde det ud, falder derfor de højtærede Venner til Fode, at de mig arme og elendige Slave, dog for Guds Skyld hjælper mig ud af denne Jammer og Elenlighed, Gud den allerhøjeste vil rigeligen belønne dem derfor her paa Jorden og siden udi Ævigheden, thi de forløste en Sjæl af Helvede. Ja vilde jeg tage Deres Mahometanske Tro an og fornegte Jesum Christum og forsværge den hellige Guddom, som ogsaa min Fader og Moder, Søster og Broder og alle mine Venner, saa kunde jeg strax blive Under-Kaptajn og faa Penge og Gods nok, men det bevare mig Gud fra, saa længe jeg endnu haver et lidet Haab, thi jeg haaber, at mine hjærtelig meget ælskte Venner og Forvandre mig arme elendige Slave ej ganske og aldeles forgietter, men mig ud af denne Elenlighed at forløse, forhaaber ogsaa med første Lejlighed, at de mig arme Slave med et Brev vilde lade vide, hvor til jeg kand holde mig; hvad min Ranzon koster, ved jeg endnu ikke, vil ogsaa ej forspørge derom, førend jeg haver bekommet et Brev fra mine hjerte meget elskte Venner, men jeg kan vel tænke, at jeg ej ringere vil komme fri end alle de andre Styrmand, hvilke maa give 800—900 à 1000 Styck von agten. Men saasom jeg her haver udgivet mig for en Engelskmand, skulde jeg tro, at jeg skulde passere noget ringere, derfor beder jeg meget tjenstlig at opnafnet som bliver skrevet paa Brevet, ikke mit rigtige Navn Frederik Helt men William Stytyly bliver skrevet. Jeg forhaaber og beder endnu engang for Guds Skyld, de dog ikke forlader mig udi denne min bedrøvelige Nød og Armod. Jeg haver snart ikke saa meget paa mit Legeme, at jeg kand skjule min Skam med, og dertil maa jeg sove under den blaa Himmel udi Regn og Uvejr. Kunde de mig, saa meget som et lidet til Levnedsmiddel remittere eller skrive til den

engelske Consul, at hand forskyder mig nogle faa Penge, paa det jeg kunde stille min Hunger og købe een eller to Skjorter for, det skulde være mig en stor Hjælp. Jeg forhaaber og venter med Smerte et lidet Svar fra mine højtærede og hjerte meget elskte Venner Fru Fætterske og Hr. Svoger og forbliver alle mine Blodsforvante og gode Bekendte

Deres underdanigste Slave
F r i d e r i c h H e l t.

Algier d. 13. Okt. 1719.

P. S. Hvad Pengene anbelanger, som jeg skulde have af Jørgen Mourits Poulsen beder Fru Fætterske Anna Margrethe eller Hr. Svoger at annamme af de tvende Possementærer, som bor udi Hamborg, Adieu.

II.

A Monsieur, Mons. Anthoni Thiede, boende udi
Skiendergade, present à København.
Med en Ven, den Gud ledsage.

Særdeles højtærede og hjerte meget elskte Fru Fætterske Anna Marg. og Susanne Wahrens, som og min højtærede Hr. Svoger Anthoni Thiede, samt alle andre gode Venner og Bekendte:

Lader jeg elendige Slave, som her udi Algier gaar sluttet i Kæder og Baand og haver næppe saa meget paa sit Legeme, at han eller jeg kan bedække min Skam med, vide, at jeg lider Hunger og Kummer, Frost og Hede som af de andre to Breve er at se, som jeg har skrevet, beder derfor for den yderste Doms og for Guds Skyld mig arme og elendige Slave dog saa meget at værdige og mig et Brev at sende, hvorefter jeg noget lidet kan regulere mig, om jeg kunde have noget Haab eller ej, thi længere at leve paa saadan Maner er mig umuligt, dog jeg haaber, at mine højtærede Venner og Patroner ej lader mig elendige Slave længe her udi dette barbariske Land, men jeg haaber, at de vil have et barmhjertigt Hjerte og Medlidenhed med mig. Gud i den høje Himmel vil belønne det paa Eder alle tusindfoldigen, thi de redde en Sjæl ud af Helvede. Iøvrigt beder jeg dog at Hr. Svoger som ogsaa min hjerte meget elskte Fr. Fætterske vil oversende mig en liden Nødskilling af de Penge, som jeg haver staaende i Hamborg, thi jeg haver desværre ikke en Skjorte ej heller Buxer paa mit Legeme saa nøgen blev jeg udtrukken, saa at jeg ved Nattetider maa fryse som en Hund, thi jeg ligger desværre under den blaa Himmel ud i Regn og Frost, saa at det mine højtærede Venner og Forvandre det ikkun kunde

se, tvivler jeg ikke, at de jo dog skulde have en barmhjertig Medlidenhed med mig arme Slave. Pengene maa de remittere til en Købmand i Marseille, som haver Correspondance med en Købmand i København eller udi Hamborg, som han da videre kan oversende til Algier. Jeg forhaaber en naadig Resolution med første Lejlighed og forbliver i det øvrige mine højtærede Fr. Fætterskers og Hr. Svogers samt alle andre gode Venners og Bekiendteres hørsomste Tjener og Slave indtil Døden

Friderich Helt.

Algier d. 28. Oct. 1719.

P. S. Beder ikke at forgiette mit Navn, som her passerer for William Stytly at sætte paa Afskriften i Steden for mit eget Navn. Adieu.

III.

A Monsieur, Mons. Anthoni Thiede, present à København.

Særdeles højtærede og hjerte meget elskte Fr. Fætterske Anna Marg. Wahren, som ogsaa min hjerte meget elskte Fr. Fætterske, Susanne Wahren samt alle andre gode Venner og Bekendte!

Jeg arme elendige Slave, som sidder her i Barbariet fængslet og bunden i Jærn og Kæder og haver intet at leve af andet end et Brød om Dagen, dertil ingen Klæder ej heller Sko, at jeg holde mig eller min Skam inde, beder for Jesu Christi Skyld mig elendige Slave dog at assistere med nogle faa Penge, for det første, derfor jeg dog kan købe mig en Skjorte og andre Klæder til Nødtørft, thi Gud være det klaget, jeg forgaar snart af Lus og dertil maa jeg hver Dag arbejde og bære Sten som et Mulæsel fra Morgen til Aften som mine højtærede Fr. Fættersker sligt vel af min første af 2. og 3. Skrivelser vel har erfaret, dog haver jeg ej bekommet nogen Skrivelse fra Eder ej heller min Svoger Anthoni, hvilket højlig forundrer mig, udi 7. paa 8. Maaned af Eder som mine Blodsforvandre at fornemme, beder dog tilsidst, at de ville værdige mig arme og elendige Menneske dog saa meget og sende mig et Brev og lidet Svar, hvorefter jeg kand rette mig, thi jeg kand ikke længere holde det ud, thi jeg siger det ret ud, dersom de ikke snart forløser mig ud af dette barbariske Land, saa maa jeg blive en Tyrk, og naar jeg det er bleven, saa tænker, at I ere Aarsagen derudi og Gud skal igen fordre min Sjæl af Eder, thi jeg er tvungen dertil, dersom I ikke hjælper mig, og der til, naar jeg er bleven Tyrk, saa haver mig Kongen som alle Dage ligger mig an derom, presenteret et af hans bedste Skibe af

54 Kanoner at krydse paa de Christne og at tage, hvor jeg kan an-
treffe, saa kan I mine hjærte meget elskte Fr. vel tænke, at jeg ej
vil forskaane nogen og ingen Forbarmelse have, det være sig, der-
som det og var min egen Broder. Hermed ønsker jeg alle mine
Blodsforvante og gode Bekendte i den allerhøjeste Beskiærmelse,
han bevare dem og alle deres Børn og Børnebørn for saadant Slaveri
som jeg arme elendige Friderich Helt er udi

Skrevet udi Hast. Algier d. 28. Januar 1720..

P. S. Beder at sætte mit Navn paa Udskriften William Stytyly,
thi jeg passerer her for en Engelskmand og at efterspørge udi Kon-
gens Banjer.
